Oheinen artikkeli on median hyödynnettävissä Neurologipäivistä uutisoinnin yhteydessä torstaista 29.10.2026 klo 11.10 alkaen.

Oireiden tullessa ei pidä jäädä odottelemaan

Monelta aivovauriolta säästyttäisiin, jos ihmiset osaisivat hakeutua hoitoon ajoissa. Suomen Neurologinen Yhdistys valmistelee isoa tiedotuskampanjaa, jolla autetaan kansalaisia tunnistamaan aivoverenkiertohäiriö mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Teksti: Pekka Karppinen, Neurologipäivien tiedottaja

Tiedotushanke on osa eurooppalaista Stroke Action Plan Europe –projektia (SAP-E), jonka tarkoituksena on parantaa aivoverenkiertohäiriöpotilaiden hoitoa. Tarkastelu ulottuu ennaltaehkäisystä akuuttihoitoon ja kuntoutukseen.

Hoidon olennaiseksi ongelmakohdaksi on tunnistettu potilaiden oikea-aikainen hoitoon hakeutuminen. Aivoverenkiertohäiriöiden hoito on minuuttipeliä.

”Merkittävä osa potilaista jää akuuttihoitojen ulkopuolelle sen takia, että oireita ei tunnisteta, tai hoitoon hakeutumiseen tulee muita viiveitä. Yliopistosairaalapaikkakunnilla olemme pääsääntöisesti SAP-E minimitavoitteissa, mutta paikoin voisimme mahdollisesti jopa tuplata liuotushoidolla tai mekaanisella trombektomialla hoidettavien potilaiden määrän, jos ihmiset tulisivat hoitoon ajoissa”, neurologian dosentti, erikoislääkäri **Jori Ruuskanen** Turun yliopistollisesta keskussairaalasta arvioi.

Koska Suomessa ei ole valtakunnallista aivoverenkiertohäiriörekisteriä, tarkkoja tietoja hoitoon hakeutumisesta ei koko maan tasolla kuitenkaan ole.

Heti hoitoon

Aivoverenkiertohäiriöiden tyypillisiä oireita ovat äkillisesti alkava toisen suupielen roikkuminen, käden tai jalan voimattomuus, puhumisen vaikeutuminen, toispuoleinen näönmenetys, huimaus ja äkillinen, kova päänsärky. Yhdenkin oireen ilmaantuessa ihmisen pitäisi soittaa välittömästi hätänumeroon 112. Hoitoon on hakeuduttava viivyttelemättä, vaikka oireet menisivät ohi.

Moni toimii tilanteessa väärin, koska ei yksinkertaisesti tiedä, mistä on kyse ja mitä tulisi tehdä. Ihminen saattaa käden heikkouden huomattuaan mennä illalla normaalisti nukkumaan elätellen toivetta, että aamulla käsi on kunnossa. Tai sitten hän soittaa hätäkeskuksen sijasta läheiselleen, joka ei työkiireidensä keskellä pysty paneutumaan asiaan.

Kliinisenä opettajana Itä-Suomen yliopistossa työskentelevä neurologi **Miika Korhonen** on ymmärtänyt eri puolilla maata asuvien kollegoidensa kanssa keskustellessaan, että inhimilliset viiveet hoitoon hakeutumisessa ovat tuiki tavallisia muuallakin kuin Pohjois-Savossa. Kansalaisten valistamisen tarve on käynyt selväksi.

Suomen Neurologisen Yhdistyksen (SNY) johdolla valmistellaan aivoverenkiertohäiriöiden varhaiseen tunnistamiseen keskittyvää monikanavaista, valtakunnallista tiedotuskampanjaa. Ruuskanen on SNY:n aivoverenkiertohäiriöjaoston puheenjohtaja ja Korhonen SNY:n koulutusvaliokunnan jäsen. Asiantuntijatyöryhmässä on mukana neurologeja Helsingistä, Turusta ja Kuopiosta. Lisäksi toinen työryhmä edistää valtakunnallisen AVH-rekisterin luomista ja kolmas valtakunnallista lääkärien kouluttamista liuotus- ja trombektomiahoitoihin.

”Selkeiden toimintaohjeiden avulla voimme saada suomalaiset toimimaan refleksinomaisesti oireita kokiessaan. Koetamme tavoittaa mahdollisimman laajasti kaikki ikäryhmät, ei pelkästään AVH-riskiryhmiin kuuluvia ihmisiä, vaan myös nuorempia, jotta nämä osaisivat soittaa ensiavun esimerkiksi vanhemmilleen”, Korhonen kertoo.

Kampanjalle haetaan parhaillaan rahoittajia ja yhteistyökumppaneita. Tarvittavat summat ovat maltillisia, jos niitä verrataan aivoverenkiertohäiriöiden yhteiskunnalle aiheuttamiin kustannuksiin. Oikea-aikaisella hoidolla ehkäistään ja lievennetään aivovaurioita sekä vähennetään kuntoutustarvetta ja inhimillistä kärsimystä.

Kaikki voittavat

Kampanjan toteutuminen loisi winwin-tilanteen, jossa voittajia ovat potilaat terveydellisesti ja yhteiskunta taloudellisesti. Ruuskanen ja Korhonen uskovat, että kampanja päästään käynnistämään viimeistään vuonna 2028.

Korhonen muistuttaa oppilaitaan aina siitä, että akuuttihoitoketju on yhtä vahva kuin sen heikoin lenkki. Ketjun loppupäässä, sairaaloissa, hoitoprotokolla on onnistuttu kehittämään sujuvaksi, nopeaksi ja tehokkaaksi. Kaikki tietävät, mitä tekevät.

”Ketjun heikoin lenkki on valitettavasti edelleen sen alkupää eli potilas. Hänen pitäisi osata soittaa 112:een. Jokainen minuutti on todella tärkeä”, Korhonen alleviivaa.

Kumpikin on päivystäjänä ollessaan kiinnittänyt huomiota tietämättömyydestä aiheutuviin viiveisiin hoitoon hakeutumisessa.

”Jatkuvasti näkee tapauksia, jotka olisivat olleet hoidettavissa, mutta kriittinen aikaraja on ylittynyt. Aivovaurio on jo syntynyt, eikä rekanalisaatiohoitoja ole enää tehtävissä”, Ruuskanen kertoo.

Miika Korhonen ja Jori Ruuskanen esitelmöivät Neurologipäivillä 29.10.2026 aiheesta Jokainen minuutti ratkaisee – valtakunnallisesti teoriasta tekoihin.